

Strona główna>Postępowanie sądowe>Sprawy cywilne>Sąd którego kraju jest właściwy w danej sprawie?

Sąd którego kraju jest właściwy w danej sprawie?

Rumunia

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

W Rumunii poza sądami powszechnymi funkcjonują również wyspecjalizowane wydziały lub izby rozstrzygające określone sprawy. Zgodnie z przepisami ustawy nr 304/2004 w sprawie organizacji wymiaru sprawiedliwości Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości (Înalta Curte de Casație și Justiție) składa się z czterech izb – Izby Cywilnej I, Izby Cywilnej II, Izby Karnej oraz Izby Administracyjnej i Podatkowej. Trybunał orzeka w składzie dziewięciu sędziów i w składzie połączonych izb, przy czym każdy z tych składów ma odrębny zakres kompetencji. Sądy apelacyjne, sądy okręgowe i – w niektórych przypadkach – sądy rejonowe posiadają wyspecjalizowane wydziały lub izby orzekające w sprawach cywilnych, karnych, z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, administracyjnych i podatkowych, z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, spółek, rejestru handlowego, upadłości, nieuczciwej konkurencji oraz w sprawach dotyczących żegluga morskiej i śródlądowej. W razie potrzeby do orzekania w wymienionych wyżej sprawach mogą zostać powołane sądy wyspecjalizowane.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie zwykle w sprawach cywilnych. Przepisy tego kodeksu mają również zastosowanie do innych spraw, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Art. 94–97 kodeksu postępowania cywilnego regulują kwestie związane z właściwością rzeczową sądów cywilnych.

Jako sądy pierwszej instancji sądy rejonowe (*Judecătoria*) rozpoznają następujące wnioski, w których wartość przedmiotu sprawy (nie) daje się określić w kwocie pieniężnej:

- wnioski, które zgodnie z kodeksem cywilnym należą do właściwości sądu rodzinnego i opiekuńczego;
  - wnioski dotyczące aktów stanu cywilnego;
  - wnioski związane z zarządzaniem wielopiętrowymi blokami, budynkami wielorodzinnymi lub powierzchniami mającymi wyłącznie wielu współwłaścicieli lub wnioski dotyczące stosunków prawnych między wspólnotami mieszkaniowymi a innymi osobami fizycznymi lub prawnymi;
  - wnioski o eksmisję;
  - wnioski dotyczące wspólnych ścian lub rowów, odległości między budynkami lub uprawami, służebności drogi koniecznej, innych służebności oraz ograniczeń praw własności;
  - wnioski o zmianę lub ustalenie przebiegu granic nieruchomości;
  - wnioski o ochronę własności;
  - wnioski dotyczące zobowiązań do działania lub zaniechania, których wartości pieniężnej nie można oszacować;
  - wnioski o sądowy podział majątku, niezależnie od jego wartości;
  - wnioski o uznanie za zmarłego;
  - wnioski w sprawach spadkowych, niezależnie wartości spadku;
  - wnioski o nabycie praw spowodowane zasiedzeniem, niezależnie od wartości przedmiotu zasiedzenia;
  - wnioski dotyczące gruntów, z wyjątkiem tych, które zgodnie z przepisami szczególnymi należą do właściwości innych sądów;
  - inne wnioski dotyczące roszczeń, których wartość pieniężną można oszacować, do wysokości 200 000 lejów włącznie, niezależnie od statusu stron.
- Sądy rejonowe rozpoznają odwołania od decyzji właściwych organów publicznych i innych właściwych instytucji. Sądy rejonowe rozpatrują również wszelkie inne wnioski, które zgodnie z ustawą należą do ich właściwości.

Sądy okręgowe (*tribunale*) rozpoznają:

jako sądy pierwszej instancji – wszelkie wnioski, które zgodnie z ustawą nie należą do właściwości innych sądów;

jako sądy drugiej instancji – apelacje od wyroków wydanych przez sądy rejonowe w pierwszej instancji;

jako sądy rozpoznające nadzwyczajne środki zaskarżenia – sprawy wyraźnie określone w ustawie;

wszelkie inne sprawy, które zgodnie z ustawą należą do ich właściwości.

Sądy apelacyjne (*curți de apel*) rozpoznają:

jako sądy pierwszej instancji – sprawy dotyczące sporów administracyjnych i podatkowych;

jako sądy drugiej instancji – apelacje od wyroków wydanych przez sądy okręgowe w pierwszej instancji;

jako sądy rozpoznające nadzwyczajne środki zaskarżenia – sprawy wyraźnie określone w ustawie;

wszelkie inne sprawy, które zgodnie z ustawą należą do ich właściwości.

Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości (Înalta Curte de Casație și Justiție) rozpoznaje:

apelacje od wyroków sądów apelacyjnych i innych wyroków w sprawach określonych w ustawie;

nadzwyczajne środki zaskarżenia w interesie ustawy (*recursul în interesul legii*);

wnioski o wyjaśnienie niektórych zagadnień prawnych wynikających z wcześniej wydanego orzeczenia;

wszelkie inne wnioski, które zgodnie z ustawą należą do jego właściwości.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

W systemie rumuńskiego sądownictwa cywilnego wyróżnia się sądy niższej i wyższej instancji, przy czym właściwość rzeczową sądów o różnej pozycji w hierarchii określa się na podstawie kryteriów funkcjonalnych (rodzaj kompetencji) i procesowych (wartość, przedmiot lub charakter sporu).

W kodeksie postępowania cywilnego wprowadzono zmiany dotyczące właściwości, w rezultacie czego sądy okręgowe otrzymały pełną kompetencję do rozpoznawania spraw w pierwszej instancji. Do właściwości sądów rejonowych należy rozpoznawanie roszczeń opiewających na niewielką kwotę lub mniej skomplikowanych roszczeń, które w praktyce są bardzo częste.

Sądy apelacyjne przede wszystkim rozpoznają apelacje, natomiast Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości to sąd rozpoznający nadzwyczajne środki zaskarżenia, zapewniający spójność i jednolitość wykładni oraz stosowania prawa na szczeblu krajowym.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?)

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Zasady określania właściwości miejscowej w systemie rumuńskiego sądownictwa cywilnego są określone w art. 107 i nast. kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie z zasadą ogólną pozew wnosi się do sądu miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

W zakresie określania właściwości miejscowej obowiązują następujące zasady szczególne:

jeżeli miejsce zamieszkania lub siedziba pozwanego nie są znane, pozew wnosi się do sądu właściwego dla miejsca pobytu lub miejsca, w którym znajduje się oddział pozwanego, a jeżeli również to miejsce nie jest znane – do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania/siedziby/pobytu lub miejsca, w którym znajduje się oddział powoda;

pozew przeciwko osobie prawnej prawa prywatnego można również wnieść do sądu właściwego dla siedziby jednego z jej oddziałów nieposiadających osobowości prawnej;

pozew przeciwko stowarzyszeniu, spółce lub innej jednostce nieposiadającej osobowości prawnej można wnieść do sądu właściwego miejscowo dla osoby, której – na mocy uzgodnienia członków lub wspólników takiego podmiotu – powierzono zadanie zarządzania lub administrowania takim podmiotem;

w przypadku braku takiej osoby pozew można wnieść do sądu właściwego miejscowo dla któregośkolwiek z członków lub wspólników takiego podmiotu;

pozwy przeciwko Skarbowi Państwa, organom i instytucjom szczebla centralnego lub lokalnego oraz innym osobom prawnym prawa publicznego można wnieść do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania/siedziby powoda lub do sądu właściwego dla siedziby pozwanego.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

W rumuńskim kodeksie postępowania cywilnego ustanowiono szereg zasad dotyczących właściwości przemiennej (art. 113–115). Zgodnie z tymi zasadami właściwe miejscowo są również następujące sądy:

sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda (powództwa o ustalenie pochodzenia dziecka);

sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda będącego wierzycielem (obowiązek alimentacyjny);

sąd właściwy dla miejsca, w którym należy wypełnić zobowiązanie umowne;

sąd właściwy dla miejsca położenia nieruchomości (najem/dzierżawa, dokonanie/uzasadnienie/skorygowanie wpisu do księgi wieczystej);

sąd właściwy dla miejsca odjazdu/przyjazdu (umowy przewozu);

sąd właściwy dla miejsca realizacji płatności (weksle własne, czeki, weksle trasowane lub inne papiery wartościowe);

sąd właściwy dla miejsca zamieszkania konsumenta (odszkodowanie dla konsumentów z tytułu umów zawartych z przedsiębiorcami);

sąd właściwy dla miejsca popełnienia czynu niedozwolonego lub wyrządzenia szkody w przypadku pozwów dotyczących zobowiązań wynikających z takiego czynu.

Jeżeli pozwany stale wykonuje działalność zawodową/rolniczą, handlową, przemysłową lub inną podobną działalność poza swoim miejscem zamieszkania, pozew można również wnieść do sądu właściwego dla miejsca wykonywania takiej działalności, o ile dotyczy on zobowiązań pieniężnych wynikających z tej działalności lub zobowiązań, które należy wykonać w tym miejscu.

Jeżeli chodzi o ubezpieczenia, pozew o odszkodowanie można również wnieść do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania lub siedziby ubezpieczonego, miejsca, w którym znajdują się składniki majątku objęte ubezpieczeniem, lub miejsca, w którym doszło do wystąpienia ryzyka objętego ubezpieczeniem.

Umowę prorogacyjną uznaje się za nieważną, jeżeli sporządzono ją przed powstaniem roszczenia odszkodowawczego, natomiast w sprawach dotyczących obowiązkowego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej poszkodowana osoba trzecia może wszcząć postępowanie również bezpośrednio przed sądem właściwym dla swojego miejsca zamieszkania/swojej siedziby.

W przypadku wniosków o ustanowienie opieki dla osób fizycznych – jeżeli zgodnie z kodeksem cywilnym sądem właściwym jest sąd rodzinny i opiekuńczy – o właściwości miejscowej orzeka sąd właściwy dla miejsca zamieszkania/pobytu osoby objętej opieką. W przypadku kierowanych do sądu rodzinnego i opiekuńczego wniosków o zezwolenie na dokonanie niektórych czynności prawnych (dotyczących nieruchomości) właściwy jest również sąd, w którego okręgu położona jest nieruchomość. W takim przypadku sąd rodzinny i opiekuńczy, który wydał wyrok w danej sprawie, doręcza odpis tego wyroku sądowi rodzinnemu i opiekuńczemu miejsca zamieszkania/pobytu osoby objętej opieką.

Pozew o rozwód wnosi się do sądu rejonowego ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków. Jeżeli małżonkowie nie mają wspólnego miejsca zamieszkania lub jeżeli żadne z nich nie zamieszkuje już w okręgu sądu rejonowego właściwego dla ich wspólnego miejsca zamieszkania, właściwy jest sąd rejonowy, w którego okręgu znajduje się miejsce zamieszkania pozwanego. Jeżeli pozwany nie zamieszkuje w Rumunii, a jurysdykcja krajowa przysługuje sądowi rumuńskiemu, właściwy jest sąd, w którego okręgu znajduje się miejsce zamieszkania powoda. Jeżeli ani powód, ani pozwany nie zamieszkuje w Rumunii, strony mogą zgodnie postanowić o wniesieniu pozwu o rozwód do któregośkolwiek z sądów rejonowych w Rumunii. W przypadku braku takiego porozumienia pozew o rozwód należy wnieść do Sądu Rejonowego w Bukareszcie – Sektor 5. (art. 915 kodeksu postępowania cywilnego).

Pozwy o rozstrzygnięcie indywidualnych sporów pracowniczych wnosi się do sądu miejsca zamieszkania/pracy powoda (art. 269 ustawy nr 53/2003, kodeks pracy).

Pozwy o rozstrzygnięcie indywidualnych sporów pracowniczych wnosi się do sądu miejsca zamieszkania/pracy powoda (art. 269 ustawy nr 53/2003, kodeks pracy).

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Zasady dotyczące wyłącznej właściwości miejscowej są określone w art. 117–121 kodeksu postępowania cywilnego. A zatem:

pozwy dotyczące praw rzeczowych do nieruchomości można wnieść wyłącznie do sądu właściwego dla miejsca położenia przedmiotowej nieruchomości.

Jeżeli nieruchomości jest położona w kilku okręgach sądowych, pozew wnosi się do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania/pobytu pozwanego, pod warunkiem że znajduje się ono w jednym z tych okręgów, a w przeciwnym przypadku – do dowolnego z sądów właściwych dla miejsca położenia nieruchomości. Reguła ta odnosi się również do roszczeń posesoryjnych, wniosków o wytyczenie granic, wniosków dotyczących ograniczenia prawa do nieruchomości oraz wniosków o sądowy podział nieruchomości, w przypadku gdy ze spadku nie wynika niepodzielna współwłasność;

w sprawach spadkowych do chwili zniesienia niepodzielnej współwłasności sądowi właściwemu dla ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy przysługuje właściwość wyłączna do rozpoznania:

powództwa o stwierdzenie ważności lub wykonanie rozrządzeń testamentowych;

powództwa dotyczącego spadku, powiązanych z nim opłat oraz opłat związanych z potencjalnymi wzajemnymi roszczeniami współspadkobierców;

powództw wnoszonych przez zapisobierców/wierzycieli spadkodawcy przeciwko dowolnym spadkobiercom/wykonawcy testamentu;

w przypadku pozwów dotyczących spółek – do chwili zakończenia postępowania likwidacyjnego/wykreślenia spółki z rejestru właściwość wyłączną ma sąd właściwy dla miejsca siedziby statutowej spółki;

sąd, w którego okręgu znajduje się siedziba dłużnika, ma właściwość wyłączną do rozpoznawania pozwów dotyczących upadłości/układów z wierzycielami;

powództwo przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi można wytoczyć wyłącznie przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania konsumenta.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Strony mogą uzgodnić na piśmie lub – w toku postępowania – złożyć przed sądem ustne oświadczenie, że pragną poddać spory dotyczące majątku i innych przysługujących im praw sądom innym niż sądy właściwe miejscowo do rozpoznania takich sporów, chyba że sądom tym przysługuje właściwość wyłączna. W sporach dotyczących ochrony praw konsumentów i w innych przypadkach wskazanych w ustawie strony mogą zawrzeć umowę prorogacyjną wyłącznie po powstaniu roszczenia odszkodowawczego, a wszelkie umowy zawarte przed powstaniem takiego prawa będą nieważne (art. 126 kodeksu postępowania cywilnego).

Powództwa uboczne, wpadkowe i incydentalne wytacza się przed sąd właściwy do rozpoznania powództwa głównego, nawet jeżeli należą one do właściwości rzeczowej lub miejscowej innego sądu, z wyjątkiem powództw dotyczących upadłości lub układow z wierzycielami. Zasady te mają zastosowanie również wówczas, gdy w ustawie właściwość do rozpoznania powództwa głównego powierzono wydziałowi lub składowi wyspecjalizowanemu. Jeżeli dany sąd jest wyłącznie właściwy względem jednej ze stron postępowania, sąd ten posiada właściwość wyłączną dla wszystkich stron (art. 123 kodeksu postępowania cywilnego).

Ponadto zgodnie z art. 124 kodeksu postępowania cywilnego sąd właściwy do rozpoznania wniosku głównego jest również właściwy do orzekania w sprawie zarzutów i wyjątków, oprócz tych, które należą do zagadnień wstępnych i które należą do właściwości wyłącznej innego sądu; z kolei sądem właściwym co do kwestii wpadkowej jest sąd, do którego się w tej kwestii zwrócono.

Zarzut braku ogólnej właściwości sądu może zostać podniesiony przez strony lub sędziego na dowolnym etapie postępowania. Zarzut braku właściwości rzeczowej lub miejscowej w sprawach dotyczących porządku publicznego należy podnieść na pierwszej rozprawie w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, na którą strony zostały należycie wezwane, natomiast zarzut braku właściwości w sprawach na gruncie prawa prywatnego może podnieść wyłącznie pozwany w odpowiedzi na pozew lub – w przypadku braku konieczności wniesienia odpowiedzi na pozew – najpóźniej w trakcie pierwszej rozprawy przed sądem pierwszej instancji, na którą strony zostały należycie wezwane. Jeżeli brak właściwości nie jest związany z porządkiem publicznym, strona, która wniosła pozew do sądu nieposiadającego właściwości do rozpoznania danej sprawy, nie może wystąpić o stwierdzenie niewłaściwości sądu (art. 130 nowego kodeksu postępowania cywilnego).

Jeżeli w sporach cywilnych z elementem obcym dotyczących praw, z których strony mogą korzystać swobodnie na mocy przepisów prawa rumuńskiego, strony w ważny sposób wskażą sądy rumuńskie jako właściwe do orzekania w zawisłych lub ewentualnych przyszłych sporach dotyczących tych praw, sądy rumuńskie są jedynymi sądami właściwymi do rozpoznawania tych sporów. O ile ustawa nie stanowi inaczej, sąd rumuński, przed który wezwano pozwanego, pozostaje właściwy do rozpoznania sprawy, jeżeli pozwany stawi się przed tym sądem i podniesie zarzuty co do istoty sprawy, z wyjątkiem zarzutu braku właściwości, najpóźniej do zakończenia etapu rozpoznawczego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. W obu opisanych powyżej sytuacjach sąd rumuński, któremu przekazano sprawę do rozpoznania, może odrzucić pozew, jeżeli wszystkie okoliczności sprawy jednoznacznie wskazują, że spór nie ma istotnego związku z Rumunią (art. 1067 nowego kodeksu postępowania cywilnego).

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogą dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Zob. odpowiedzi na pytania 1, 2, 2.1, 2.2, 2.2.2.1, 2.2.2.2.

Ostatnia aktualizacja: 24/04/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.